

Ministerie van Financiën

> Retouradres Postbus 20201 2500 EE Den Haag

De voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Directoraat-Generaal Belastingdienst

Korte Voorhout 7
2511 CW Den Haag
Postbus 20201
2500 EE Den Haag
www.rijksoverheid.nl

Inlichtingen

T 06
@belastingdienst.nl
@minfin.nl
www.minfin.nl

Datum 4 februari 2020
Betreft Stand van zaken en overdrachtsbrief CAF Toeslagen

Ons kenmerk
2020-0000025318

Uw brief (kenmerk)
2020Z00173, 2020Z00176

Geachte voorzitter,

Woensdag 29 januari jl. is de nieuwe staatssecretaris van Financiën - Toeslagen en Douane geïnstalleerd. Met deze brief schetsen wij, bij wijze van overdracht, de stand van zaken rondom een aantal ontwikkelingen in het dossier CAF Toeslagen, mede naar aanleiding van het debat van 21 januari jl. Achtereenvolgens komen aan de orde; de ouderbijeenkomst van 20 januari jl. (zie bijlage 1), een nieuwe toezegging rondom de "pauzeknop" aan ouders die zich als gedupeerden hebben gemeld, de omgang met de signalen met betrekking tot fraude(aanpak) richting het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, het onderzoek van de Inspectie Overheidsinformatie en Erfgoed naar de dossiervorming bij de Belastingdienst/Toeslagen en de reactie op vragen van de Nationale ombudsman rondom rappelleren (zie bijlage 2 en 3). Tevens treft u de antwoorden op de vragen van het lid Leijten (SP) over het bericht dat het nog zeker een jaar gaat duren tot de toeslagenaffaire is opgelost (2020Z00173) en van het lid Van Kooten-Arissen (Van Kooten-Arissen) over de samenwerking van het ministerie van Financiën met kinderopvangbranchevereniging BOinK (2020Z00176, zie bijlage 4). Abusievelijk ontbrak bij de verzending van de kamerbrief van vrijdag 24 januari jl. "Stand van zaken van een aantal moties en toezeggingen", de bijlage met de reactie op de gestelde vragen naar aanleiding van de brief van 31 oktober 2019 met de reactie van de voormalige staatssecretaris van Financiën op de motie van het lid Omtzigt c.s. over de richtlijnen voor bescherming van klokkenluiders volledig implementeren. Deze reactie sturen wij u als bijlage 5 bij deze brief alsnog toe.

Ouderbijeenkomst 20 januari 2020

Bij de ouderbijeenkomst hebben de minister-president en de minister van Financiën in openhartige gesprekken vele ouders ontmoet die zich als gedupeerden gemeld hebben. De staatssecretaris van Financiën is inmiddels ook bij een aantal ouders langs geweest en heeft hun soms schrijnende verhalen gehoord. Voor ons waren deze gesprekken zeer waardevol en we zijn de ouders dankbaar dat ze hun verhalen wilden delen. Zoals toegezegd bij de ouderbijeenkomst op 20 januari ontvangen deze ouders een brief met het verslag van de bijeenkomst. Deze treft u aan in bijlage 1.

Nieuwe toezegging aan ouders die zich als gedupeerden gemeld hebben inzake dwanginvordering

**Directoraat-Generaal
Belastingdienst**

Ons kenmerk
2020-0000025318

Tijdens de ouderbijeenkomst in de Broodfabriek op 20 januari jl. werden verschillende vragen gesteld over de dwanginvordering. De "pauzeknop" die de voormalige staatssecretaris van Financiën op 4 november 2019 had toegezegd geldt alleen voor bepaalde groepen, namelijk voor ouders die betrokken zijn geweest bij een CAF-zaak en voor toeslaggerechtigden die in het verleden een opzet/grove schuld kwalificatie hebben gekregen en derhalve niet in aanmerking kwamen voor een betalingsregeling. Dit bleek voor verwarring te zorgen; enkele ouders die buiten die groepen vielen waren in de veronderstelling dat bij hen ook de dwanginvordering was gepauzeerd. Bovendien gaven zij aan behoefte te hebben aan een pauzeknop. We hebben daarom besloten om aan ouders met een kinderopvangtoeslagschuld die problematisch is en die zich hebben gemeld of nog melden bij het inmiddels opgerichte "Serviceteam gedupeerden Kinderopvangtoeslag" van de Belastingdienst en die van mening zijn dat zij in een vergelijkbare situatie verkeren als de CAF-ouders, eenzelfde toezegging te doen als de CAF-ouders hebben gekregen. Dit houdt in dat de Belastingdienst voor schulden van deze ouders voorlopig geen nieuwe dwanginvorderingsmaatregelen neemt, zoals een loonbeslag, verrekening en inbeslagname van een auto. Lopende dwanginvorderingsmaatregelen zullen worden opgeschort en lopende betalingsregelingen, die door verrekening met toeslagvoorschotten worden voldaan, worden gepauzeerd. Hiermee scheppen we duidelijkheid voor deze ouders en werken we aan het herstellen van het vertrouwen. De betrokken ouders worden per brief in de gelegenheid gesteld om lopende betalingsregelingen te laten doorlopen. Gedurende de pauze zal geen invorderingsrente in rekening worden gebracht. Van belang hierbij is dat deze pauzeknop niet voor iedere ouder een adequate oplossing biedt. Zo kan pauzering van de invordering in individuele gevallen juist leiden tot stapeling van schulden omdat er gedurende een bepaalde periode niets wordt afgelost. Bovendien is het niet zeker dat deze ouders in aanmerking komen voor compensatie of vermindering van hun toeslagschuld; de pauzering is in die gevallen slechts tijdelijk en de inning zal weer worden hervat. Het Serviceteam gedupeerden Kinderopvangtoeslag zal de betrokken ouders informeren over de voor- en nadelen van de pauzeknop. Inmiddels is de Belastingdienst voor degenen die zich al hebben gemeld gestart met de uitvoering van bovenstaande toezeggingen. Het effect hiervan zal niet in alle gevallen direct zichtbaar zijn. Afhankelijk van de invorderingsmaatregel betekent dit bijvoorbeeld een ingreep in de automatisering (in het geval van verrekenen) of contact met een derde (in het geval van loonbeslag). Met de ouders die tijdens de ouderbijeenkomst hebben aangegeven teruggebeld te willen worden en die kampen met toeslagschulden is inmiddels contact gezocht en is in overleg met deze circa 20 ouders de pauzering in gang gezet.

Ook de overige ouders die zich al gemeld hebben hoeven dat niet nogmaals te doen. Zij ontvangen binnenkort een brief waarin zij nader geïnformeerd worden over hun situatie. Het is moeilijk in te schatten hoeveel ouders zich verder zullen melden. De Belastingdienst kan namelijk niet zonder nadere informatie van de ouder beoordelen of deze in aanmerking komt voor de toezegging. De voorwaarden zijn immers dat er sprake is van een situatie die vergelijkbaar is met die van de CAF-ouders en van een problematische kinderopvangtoeslagschuld. De toezegging zal ook worden vermeld op de site van

de Belastingdienst (onder Serviceteam gedupeerden Kinderopvangtoeslag) en geldt in ieder geval totdat de kabinetsreactie op het eindrapport van de commissie-Donner en het rapport van de ADR is gepubliceerd. In de kabinetsreactie zal u ook geïnformeerd worden over de (eventuele) voortzetting van de pauzeknop. Daarna zal het zeker nog de nodige tijd vergen voordat alle dossiers individueel zijn beoordeeld.

**Directoraat-Generaal
Belastingdienst**

Ons kenmerk
2020-0000025318

Omgang signalen door het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid

Tijdens het debat van 21 januari jl. is aan het lid Van Weyenberg toegezegd om samen met de staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid uw Kamer te informeren over hoe de signalen rondom de problemen met de kinderopvangtoeslag, en specifiek CAF-11, zijn opgepakt. Mede namens de staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid willen we allereerst benadrukken dat de problemen als gevolg van de complexiteit rond de kinderopvangtoeslag en de problematiek met betrekking tot CAF-11 verschillend van aard zijn. We gaan hieronder afzonderlijk op in. De kinderopvangtoeslag, en het toeslagenstelsel in den brede, zijn de afgelopen jaren een aantal keren tegen het licht gehouden waarbij is beoogd verbeteringen en vereenvoudigingen voor ouders door te voeren. Een gesprek dat ook in uw Kamer is en wordt gevoerd. In 2014 is het toenmalige kabinet gestart met het traject directe financiering kinderopvang. Dit traject was mede om te onderzoeken of de financiering van kinderopvang anders en eenvoudiger kan. In 2018 is na grondige afweging tussen de staatssecretarissen van SZW, Financiën en de minister van OCW besloten het traject voor een nieuw financieringssysteem te beëindigen en verbeteringen aan te brengen in het huidige stelsel. Hier is uw Kamer eerder over geïnformeerd.¹ Het verbetertraject kinderopvangtoeslag, waarin de Belastingdienst en het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid gezamenlijk optrekken, brengt sindsdien concrete verbeteringen voor ouders aan om hoge terugvorderingen als gevolg van de kinderopvangtoeslag te verminderen.

Een specifiek onderdeel van de kinderopvangtoeslag waarover eerder contact is geweest tussen het ministerie van Financiën en het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid betreft de betaling van de eigen bijdrage en proportioneel vaststellen. Er is voor zover we hebben kunnen nagaan naar aanleiding van twee situaties contact geweest tussen het ministerie van Financiën en het beleidsverantwoordelijke ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid over een wijziging van het beleid rondom terugvorderen van eigen bijdragen Kinderopvangtoeslag.² Allereerst is eind 2012 naar aanleiding van de casus en mede naar aanleiding van signalen vanuit Belastingdienst/Toeslagen gesproken over dit vraagstuk. Echter kort daarna volgde een voor de toeslaggerechtigde ongunstige uitspraak van de Raad van State op 19 december 2012. Er is hierna in lijn met de uitspraak geen verder gevolg gegeven.³ Hoewel de casus vóór CAF heeft gespeeld, is zekerheidshalve de interne correspondentie over de casus van zowel het ministerie van Financiën als het ministerie van SZW hierover verstrekt aan de Adviescommissie uitvoering toeslagen. Vervolgens is eind 2014 het signaal vanuit Belastingdienst/Toeslagen

¹ Kamerstukken II, 2017/18, 31322, nr. 361.

² Zie hiervoor ook de brief van 15 november jl., Kamerstukken II 2019/20, 31066, nr. 538.

³ Uitspraak ECLI:NL: 2012:BY6772: Gastouderbureau heeft ouders verkeerd geïnformeerd over de verplichte eigen bijdrage. Familieleden werden ingezet als gastouder en de eigen bijdrage werd vervolgens teruggegeven aan de ouders. De Raad van State concludeert dat de teruggave officieel had moeten worden vastgelegd en dat de Belastingdienst om die reden de toegekende kinderopvangtoeslag mag terugvorderen bij de ouders.

gekomen dat het geheel terugvorderen van de kinderopvangtoeslag als een deel van de eigen bijdrage niet was betaald een harde ingreep was. Dit is toen door ambtenaren van het ministerie van Financiën in samenwerking met ambtenaren van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid besproken. Hier is daarna door de actualiteiten, zoals fraudezaken [] in 2015, geen gevolg aan gegeven waardoor dit signaal op de achtergrond is geraakt. Dit betreuren we zeer. In deze periode lag de focus op fraudebestrijding, zoals ook de Adviescommissie uitvoering toeslagen in haar eerste deelrapport beschrijft. Recent hebben het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en het ministerie van Financiën in lijn met de uitspraak van de Raad van State en het eerste deelrapport van de Adviescommissie uitvoering toeslagen een beleidsregel inzake proportioneel vaststellen ingevoerd.

**Directoraat-Generaal
Belastingdienst**

Ons kenmerk
2020-0000025318

De problematiek die ontstond in de uitvoering rondom CAF is in eerste instantie besproken binnen het ministerie van Financiën welke verantwoordelijk is voor het toeslagenstelsel. Vanaf eind 2018 is met het ministerie van Sociale zaken en Werkgelegenheid gesproken over de CAF 11-problematiek. In de periode daarna is de omvang van de problematiek duidelijker geworden.

Afgelopen tijd is actie gezet op het dichter bij elkaar brengen van uitvoering en beleid. Wij willen er alles aan doen om ervoor te zorgen dat de problemen tot het verleden behoren. De samenwerking tussen de toeslagdepartementen (de opdrachtgevers), het directoraat generaal Toeslagen (opdrachtnemer) en het ministerie van Financiën (de eigenaar) wordt geïntensiveerd en de randvoorwaarden voor deze rollen nader ingevuld. Tevens werken we nauw samen in onder meer het IBO om tot een beter stelsel te komen.

Onderzoek Inspectie Overheidsinformatie en Erfgoed

Zoals in de Kamerbrief van 17 januari jl. aan uw Kamer is gemeld, is tijdens het proces van het samenstellen van de eerste ouderdossiers al gebleken dat de dossiers op onderdelen onvolledig zijn.⁴ Ook bij de registratie van ouders die zich melden bij de Belastingdienst en vanuit de media komen signalen dat de systemen bij Belastingdienst/Toeslagen geen volledig beeld geven van een dossier. In de brief van 17 januari is aangekondigd een onafhankelijke instantie onderzoek te laten doen. Daarbij is aangegeven dat we met de Auditdienst Rijk (ADR) in gesprek zijn of dan wel de ADR dan wel een andere instantie de aangewezen autoriteit is om dit te onderzoeken. Mede naar aanleiding van deze Kamerbrief heeft de Inspectie Overheidsinformatie en Erfgoed (hierna: Inspectie O&E) aangegeven zich op de hoogte te willen stellen van de archivering van informatie in het proces van de toeslagen kinderopvang bij de Belastingdienst. De Inspectie O&E houdt toezicht op de naleving van de Archiefwet 1995 bij de centrale overheid. De beoogde reikwijdte van het aangekondigde onderzoek wordt op korte termijn met de Inspectie O&E besproken. Bij dit gesprek wordt, conform de toezegging aan de heer Omtzigt tijdens het debat van 21 januari jl., ook de mogelijkheid van een rol van de Rijksarchivaris besproken.

⁴ Kamerstukken II, 2019/20, 31066, nr. 579.

Reactie op vragen Nationale ombudsman rappelleren Belastingdienst/Toeslagen
Bij brief van 18 december jl. heeft de voormalige staatssecretaris u geïnformeerd over de nadere vragen van de Nationale ombudsman en toegezegd u een afschrift van de reactie te sturen.⁵ In bijlage 2 en 3 treft u de vragen van de Nationale ombudsman en de reactie daarop.

**Directoraat-Generaal
Belastingdienst**

Ons kenmerk
2020-0000025318

Hoogachtend,

De minister van Financiën,

De staatssecretaris van Financiën -
Toeslagen en Douane

W.B. Hoekstra

Alexandra C. van Huffelen

⁵ Kamerstukken II, 2019/20, 31066, nr. 568.

> Retouradres Postbus 20201 2500 EE Den Haag

Directie Communicatie

Korte Voorhout 7
2511 CW Den Haag
Postbus 20201
2500 EE Den Haag

www.rijksoverheid.nl

Inlichtingen

www.minfin.nl

Ons kenmerk

2020-0000020169

Bijlagen

1

Datum 30 januari 2020
Betreft Rondetafelgesprekken 20 januari 2020

Beste ouders en andere aanwezigen bij de rondetafelgesprekken,

Om te beginnen hartelijk dank voor uw komst en uw openhartigheid tijdens de rondetafelgesprekken op maandag 20 januari. U heeft ons geraakt door de vele aangrijpende verhalen. Het werd ons duidelijk dat we onmogelijk al uw zorgen en verdriet weg kunnen nemen. Maar het sterkt ons wel in het voornemen om zo snel mogelijk met passende oplossingen te komen. Het is belangrijk dat dit in alle zorgvuldigheid gebeurt.

Aan elke gesprekstafel zijn aantekeningen gemaakt. Tijdens de bijeenkomst hebben wij u een korte samenvatting van de gesprekken beloofd. Deze samenvatting is bijgevoegd bij deze brief. Zoals u hopelijk zult begrijpen kan een samenvatting onmogelijk compleet zijn en recht doen aan alle emoties en ervaringen van u en de andere ouders. Daarvoor is het verslag te kort en – in het belang van de privacy van u en de andere gedupeerde ouders – te anoniem. Wat u er hopelijk wel in terugleest, zijn de belangrijkste punten uit uw verhalen. En daarbij de bevestiging dat wij uit de fouten die zijn gemaakt lessen willen trekken voor de toekomst.

Wij zullen er alles aan blijven doen om uw vertrouwen in de overheid, en in de Belastingdienst in het bijzonder, te herstellen. Nogmaals heel hartelijk dank voor de moed om uw vaak emotionele en persoonlijke verhalen met ons te delen.

Hoogachtend,
de minister van Financiën, de minister-president,

Wopke Hoekstra

Mark Rutte

Verslag ouderbijeenkomst, 20 januari 2020

Op maandag 20 januari was u, samen met zo'n 325 andere ouders en een aantal begeleiders, aanwezig in de Broodfabriek in Rijswijk. U werd uitgenodigd voor deze besloten bijeenkomst omdat u gedupeerd bent in de CAF-11 zaak of omdat u inzage in uw dossier heeft gevraagd. Tijdens de rondetafelgesprekken deelde u uw ervaringen met minister-president Mark Rutte, minister van Financiën Wopke Hoekstra en met medewerkers van het ministerie van Financiën, de Belastingdienst en Toeslagen. Uw verhaal stond centraal.

Deel 1 bijeenkomst

Opening

Bij de start van de bijeenkomst bood minister-president Rutte namens het kabinet excuses aan, in navolging van staatssecretaris Snel en minister Hoekstra, voor de doorgeslagen fraudeaanpak. Minister Hoekstra en minister-president Rutte gaven aan dat zij zich heel goed realiseren dat het verloren vertrouwen in de overheid niet zomaar hersteld is, maar zij hoopten dat de bijeenkomst een eerste stap kan zijn. De problemen zijn complex en vragen om een zorgvuldige oplossing, die helaas de nodige tijd zal vergen.

Duidelijkheid

U kwam met verschillende redenen naar de bijeenkomst. Velen van u deelden schrijnende verhalen over de grote persoonlijke en of financiële problemen waarin u terecht bent gekomen. U wilde gehoord worden of duidelijkheid krijgen over uw situatie. Velen van u gaven aan nog maar weinig vertrouwen te hebben in het systeem.

Deel 2 bijeenkomst

Persoonlijke gesprekken

Het tweede deel van de bijeenkomst bestond uit rondetafelgesprekken. U en andere ouders zaten verdeeld over 32 tafels, zodat iedereen de kans kreeg om zijn of haar verhaal te doen. De gesprekken werden geleid door medewerkers van het ministerie van Financiën, de Belastingdienst en Toeslagen.

Fraude

Velen van u zijn door de Belastingdienst onterecht als fraudeur behandeld. U wilt dan ook van dit stempel fraudeur af en heeft behoefte aan een 'schone lei'. Vaak was het voor u niet duidelijk waarom u werd aangemerkt als fraudeur. De brieven en berekeningen kwamen erg ingewikkeld over en soms zaten er fouten in. Velen van u vroegen zich af waarom de Belastingdienst niet gewoon persoonlijk contact opnam als ze iets van u willen. Het verbaasde u bovendien dat de Belastingdienst zoveel gegevens van u vraagt, zeker omdat de overheid toch toegang lijkt te hebben tot alle gegevens?

Ongelijke strijd

Het voelde als een ongelijke strijd tegen de Belastingdienst. Wanneer sommigen van u iets te laat bleken met het aanleveren van brieven of stukken, werd u dat zwaar aangerekend. U vond dat hard en onrechtvaardig omdat de Belastingdienst tegelijkertijd juist vaak de afgesproken termijnen niet haalde of niet terugbelde wanneer dat was beloofd. Regelmatig blijkt opgestuurde post en blijken bewijsstukken – zelfs aangetekend of persoonlijk bij de balie overhandigd— bij de Belastingdienst niet meer terug te vinden. Het was daardoor moeilijk te achterhalen wat er aan de hand was of welke stukken er nog ontbraken.

Belastingtelefoon

Wanneer u de Belastingtelefoon belde, werden meerderen van u kortaf of onaardig te woord gestaan. Een aantal van u kreeg verschillende antwoorden op dezelfde vragen. De problemen van u en andere ouders waren vaak te ingewikkeld voor medewerkers van de Belastingtelefoon. Een enkele keer hadden sommigen van u het gevoel dat u slechter werd behandeld dan als er iemand anders belde met vergelijkbare vragen.

Oneerlijk

Meerderen van u die bij een frauderende kinderopvangorganisatie bleken aangesloten, begrijpen niet waarom de Belastingdienst u als schuldige ziet, terwijl in veel gevallen zelfs de rechter de opvangorganisatie als schuldige heeft aangewezen. Het voelt voor u en anderen zo oneerlijk dat de overheid weet dat de organisatie fraudeert en dan probeert bij de ouders het geld terug te halen. Een persoonlijk gesprek over de eigen situatie met iemand die veel verstand heeft van uw dossier, werd door velen van u gemist. Een vaste behandelaar of een contactpersoon zou daarbij kunnen helpen.

Schulden

Schulden liepen vaak snel op en een aantal van u kwam steeds dieper in de schulden terecht. Sommigen van u konden door een BKR-registratie niet eens meer een telefoonabonnement afsluiten. De schuldenlast had vaak grote gevolgen voor uw lichamelijke en geestelijke gezondheid, het leidde tot stress en depressie. Post van de Belastingdienst werd niet, of met angst in het hart geopend. En wanneer sommigen van u een persoonlijke betalingsregeling kregen aangeboden, waren de persoonlijke omstandigheden niet voldoende meegenomen waardoor een aantal van u echt te weinig geld overhield om van te kunnen leven. Wie in zijn of haar omgeving kon lenen, deed dat vaak. Maar niet iedereen van u kon dat of schaamde zich daarvoor.

Het ergste voor de kinderen

Velen van u vonden het allerergste dat uw kinderen eronder hebben geleden. Ook zij hadden last van stress en kregen minder aandacht van u dan u zou willen. Meerderen van u stelden de vraag hoe de Belastingdienst de kinderen compenseert.

Compensatie

Voor sommigen van u lijkt het ergste nu voorbij, maar u durft soms geen toeslagen meer aan te vragen, uit angst dat het toch weer zal worden teruggevorderd. De compensatie vinden sommigen van u te laag. Hoe compenseer je namelijk het leed en verdriet? Of als je bijvoorbeeld hebt moeten stoppen met werken, omdat je geen opvang meer kon krijgen, of omdat je van je baas geen schulden mag hebben?

Verjaring en tijdelijk opschorten

U als ouder wiens zaak nog niet in behandeling is, geeft veelvuldig aan zich grote zorgen te maken over de verjaringstermijn. Velen van u hebben er wel begrip voor dat het herstellen wat langer duurt. Maar u vraagt dan om duidelijk aan te geven wanneer er wel meer bekend is. Nu voelt het allemaal heel onzeker. Bovendien heeft een aantal van u behoefte om even niet te worden lastiggevallen door de Belastingdienst. Tijdelijk niet hoeven terug te betalen of alvast een deel van de compensatie vooruitbetalen, is meerdere keren door u als mogelijke oplossing aangegeven.

Systeem niet goed

Alles bij elkaar opgeteld, zo zeggen velen van u, blijkt het systeem van toeslagen zoals we dat nu kennen niet goed. Hoge voorschotten uitkeren met het risico om die terug te moeten betalen, is financieel onverantwoord. Dat er naar u is geluisterd, is een begin. Sommigen van u opperen de mogelijkheid om betrokken te zijn bij de oplossing, bijvoorbeeld door te participeren bij beoordelingen of een klantenraad te beginnen.

Contact

Minister-president Rutte en minister Hoekstra gaven na afloop aan, dat het indringende en regelmatig hartverscheurende verhalen waren. Alle ervaringen, verhalen en suggesties van u en alle andere ouders zijn zorgvuldig genoteerd. Datzelfde geldt voor individuele klachten en vragen. U heeft kunnen aangeven of u daarover een persoonlijk gesprek zou willen. Wanneer u heeft aangegeven dat u dat wenst, wordt u daar voor uiterlijk eind februari over teruggebeld. U kunt ook altijd contact opnemen met het speciale telefoonnummer

**nationale
ombudsman**

Retouradres: Postbus 93122, 2509 AC Den Haag

De heer drs. M. Snel
Staatssecretaris
Ministerie van Financiën
Postbus 20201
2500 EE Den Haag

Pagina 1

Geachte heer Snel,

Datum

17 december 2019

In het rapport 'Geen powerplay maar fair play' (2017) deed ik onder meer de aanbeveling aan de Belastingdienst/Toeslagen (hierna: Toeslagen) "om voortaan - als hij de rechtmatigheid van een lopende kinderopvangtoeslag wil onderzoeken en de lopende toeslag wil opschorten of beëindigen - de procedure te volgen zoals de wetgever deze voor ogen had en overigens ook te voldoen aan het behoorlijkheidsvereiste van 'fair play'." Onderdeel hiervan is dat Toeslagen zich houdt aan de aanmanings- of rappelplicht (art. 18, lid 3 Awir), voordat wordt overgegaan tot opschorting of stopzetting van de kinderopvangtoeslag.

Onderwerp

Kinderopvangtoeslag
Rappelplicht

In reactie op mijn rapport (7 november 2017) heeft de Belastingdienst mij namens u laten weten dat Toeslagen de aanbeveling reeds had opgevolgd en daarmee de procedure volgt zoals de wetgever deze voor ogen had: "Uw aanbeveling is reeds praktijk."

Ons nummer

1439184

Uw bericht / kenmerk

Toepassing rappelplicht?

Contactpersoon

RTL Nieuws publiceerde op 13 december 2019¹ een artikel waarin staat dat Toeslagen de rappelplicht tot juni 2019 niet correct heeft toegepast. Het medium baseert zich hierbij op een passage uit een managementverslag uit juli 2018 waarin staat dat Toeslagen in 2013 gestopt is met rappelleren.

Mogelijk heeft Toeslagen mij onjuist geïnformeerd over de naleving van bovengenoemde rappelplicht. Daarom verzoek ik u om antwoord op de onderstaande vragen:

1. Wordt de rappelplicht correct uitgevoerd door Toeslagen? Zo ja, vanaf welk moment? Zo nee, vanaf welk moment niet meer? En waarom voerde Toeslagen deze wettelijke plicht niet uit?
2. Werd de rappelplicht op 7 november 2017 correct uitgevoerd? Zo nee, hoe kunt u verklaren dat aan de Nationale ombudsman werd verzekerd dat de opvolging van deze aanbeveling op dat moment reeds praktijk was, terwijl de rappelplicht in werkelijkheid niet werd uitgevoerd?
3. Zijn de andere aanbevelingen uit het rapport 'Geen powerplay maar fair play' die de Belastingdienst toezegde op te volgen, daadwerkelijk opgevolgd?

Gelet op het belang en de urgentie van deze zaak, verwacht ik uiterlijk in de week van 6 januari 2020 een schriftelijke reactie op mijn vragen. Een afschrift van deze brief zend ik aan de Belastingdienst.

Met vriendelijke groet,

Reinier van Zutphen
de Nationale ombudsman

Nationale ombudsman

Bezuidenhoutseweg 151
2594 AG Den Haag

Postbus 93122
2509 AC Den Haag
T 070

post@nationaleombudsman.nl
www.nationaleombudsman.nl

¹ RTL Nieuws (13/12/2019) 'Toeslagenaffaire: Belastingdienst zat ouders veel langer dwars'

Bijlage 3

Ministerie van Financiën

> Retouradres Postbus 20201 2500 EE Den Haag

De Nationale Ombudsman
De heer R.F.B van Zutphen
Postbus 93122
2501 WB Den Haag

**Directoraat-Generaal
Belastingdienst**

Korte Voorhout 7
2511 CW Den Haag
Postbus 20201
2500 EE Den Haag
www.rijksoverheid.nl

Datum 3 februari 2020
Betreft Kinderopvangtoeslag rappelplicht Kinderopvangtoeslag

Ons kenmerk
2020-0000021112

Uw brief (kenmerk)
1439184

Geachte heer Van Zutphen,

Naar aanleiding van de berichtgeving in de media over de toepassing van de rappelplicht bij Toeslagen heeft u op 17 december jl. vragen hierover gesteld. In vervolg op ons overleg van 7 januari en het ambtelijk overleg van 14 januari beantwoord ik in deze brief uw vragen.

Op 18 december jl. is ook de Tweede Kamer geïnformeerd naar aanleiding van dezelfde berichtgeving over rappelleren. De betreffende Kamerbrief is als bijlage bij deze brief opgenomen.

Vraag 1. Wordt de rappelplicht correct uitgevoerd door Toeslagen? Zo ja, vanaf welk moment? Zo nee, vanaf welk moment niet meer? En waarom voerde Toeslagen deze wettelijke plicht niet uit?

Antwoord

Toeslagen heeft bij de werkprocessen rondom CAF-zaken, fraude-onderzoeken en het intensief subjectgericht toezicht het rappelleren sinds medio 2016 volgens de wet- en regelgeving ingericht.

Toeslagen is voor andere werkprocessen in het overige toezicht en de handmatige aanvragen van burgers bezig deze in te richten conform de wet- en regelgeving van het rappelleren. Gebleken is dat in deze gevallen de huidige praktijk is dat de lopende toeslag na het verstrijken van de eerste reactietermijn van vier weken om stukken aan te leveren, tegelijk met de rappelbrief, wordt stopgezet. Indien de burger binnen deze "tweede" vier weken de bewijsstukken aanlevert wordt de toeslag met terugwerkende kracht toegekend. Deze werkwijze past niet in de rappelsystematiek zoals deze voortvloeit uit de wet- en regelgeving. Het volgens wet- en regelgeving werken van de handmatige werkprocessen is geëffectueerd in januari 2020. De geautomatiseerde processen volgen in maart dit jaar.

Vraag 2. Werd de rappelplicht op 7 november 2017 correct uitgevoerd? Zo nee, hoe kunt u verklaren dat aan de Nationale ombudsman werd verzekerd dat de opvolging van deze aanbeveling op dat moment reeds praktijk was, terwijl de rappelplicht in werkelijkheid niet werd uitgevoerd?

**Directoraat-Generaal
Belastingdienst**

Ons kenmerk
2020-0000021112

Antwoord

De rappelplicht ten aanzien van CAF-zaken, fraude-onderzoeken en het intensief subjectgericht toezicht werd op 7 november 2017 correct uitgevoerd. De gehanteerde werkwijze sinds medio 2016 is dat eerst bewijsstukken bij de ouder worden uitgevraagd, waarna indien nodig een rappelbrief wordt verstuurd en waarbij afhankelijk van de reactie na afloop van het rappel de lopende toeslag mogelijk wordt stopgezet. In de reactie op uw aanbevelingen in het rapport 'Geen powerplay maar fair play' inzake het CAF-project heeft de Belastingdienst laten weten dat deze werkprocessen sinds medio 2016 op orde zijn; dit betrof de rappelplicht ten aanzien van CAF-zaken, fraude-onderzoeken en het intensief subjectgericht toezicht. Deze beperking is in de reactie niet vermeld.

Vraag 3. Zijn de andere aanbevelingen uit het rapport 'Geen powerplay maar fair play' die de Belastingdienst toezegde op te volgen, daadwerkelijk opgevolgd?

Antwoord

U heeft Toeslagen in uw rapport 'Geen powerplay maar fair play' aanbevolen om:

1. Voortaan - als hij de rechtmatigheid van een lopende kinderopvangtoeslag wil onderzoeken en de lopende toeslag wil opschorten of beëindigen - de procedure te volgen zoals de wetgever deze voor ogen had en ook overigens te voldoen aan het behoorlijkheidsvereiste van 'fair play'.

Reactie aanbeveling 1

De kinderopvangtoeslag behoorde niet te worden gestopt, maar opgeschort. Pas als uit het onderzoek blijkt dat er geen recht bestaat, kan de toeslag worden gestopt. Reeds in 2016 is de praktijk van stopzetting tijdens de uitvraag van bewijs gestopt. Een van de mij aangekondigde maatregelen van 11 oktober jl. ziet op de verbetering van de vaktechnische lijn; het versterken van de checks and balances bij de uitvoering van toeslagenprocessen door een vaktechnisch specialist op dit vakgebied te positioneren bij de directie Vaktechniek. Deze maatregel draagt bij aan het op de juiste wijze volgen van de procedure zoals deze uit het beleid volgt.

2. Als deze een toeslag(aanvraag) afwijst of beëindigt omdat de aanvrager onvoldoende gegevens of bewijsstukken heeft aangeleverd - in de beschikking duidelijk aan te geven welke informatie en / of bewijsstukken ontbreken of niet voldoen aan de eisen.

Reactie aanbeveling 2

In de communicatie naar de aanvragers wordt duidelijker aangegeven waarom er geen recht op de toeslag bestaat. Wanneer de reden ligt in het niet

overleggen van alle benodigde stukken, wordt duidelijker aangegeven welke stukken ontbreken of niet voldoen.

**Directoraat-Generaal
Belastingdienst**

3. De vraagouders die overlast hebben ondervonden door de aanpak van Toeslagen excuses aan te bieden en een tegemoetkoming te bieden voor het aangedane leed.

Ons kenmerk
2020-0000021112

Reactie aanbeveling 3

Aan de vraagouders die overlast hebben ondervonden door de aanpak van Toeslagen zijn excuses aangeboden en bij overschrijding van termijnen is een tegemoetkoming toegekend. In zaken waarin de behandeling van het bezwaarschrift, met inbegrip van een eventuele (hogere) beroepsfase, langer dan twee jaar heeft geduurd is immateriële schadevergoeding toegekend vanwege schending van de redelijke termijn. Voor (ieder deel van) een half jaar dat de behandeling langer heeft geduurd is een vergoeding van € 500 toegekend. In aanvulling daarop hebben de gedupeerde CAF 11-ouders eind december het eerste deel van de compensatie ontvangen, zoals is voorgesteld door de Adviescommissie uitvoering toeslagen. Op basis van de behandeling van de individuele dossiers vindt in februari 2020 de afronding hiervan plaats.

4. De voorheen afgewezen bezwaarschriften en de lopende beroepszaken binnen een termijn van drie maanden ambtshalve te toetsen aan de uitspraak van de Raad van State d.d. 8 maart 2017. In die uitspraak oordeelde de Raad van State dat Toeslagen bij de beëindiging van het kinderopvangtoeslag-voorschot niet de vereiste zorgvuldigheid in acht heeft genomen en in strijd met de voor opschorting geldende regels heeft gehandeld. Deze aanbeveling geldt alleen voor de dossiers waarin betrokkenen voldaan hebben aan hun informatieplicht en alle benodigde gegevens en bewijsstukken aan Toeslagen hebben verstrekt. De Nationale ombudsman verzoekt Toeslagen om hem over drie maanden te informeren over de voortgang en de uitkomsten van deze herbeoordeling.

Reactie aanbeveling 4

In 2017 is door Toeslagen gekeken of de uitspraak van de Raad van State van 8 maart 2017 ruimte bood om voor meer ouders de Kinderopvangtoeslag alsnog toe te kennen. Op basis hiervan zijn 55 gevallen opnieuw beoordeeld wat in vijf gevallen heeft geleid tot een herziening van de eerdere afwijzing. Dit is ook per brief van 16 februari 2018 aan u gemeld. Ook is contact geweest met de gemachtigde in veel beroepszaken. Toeslagen heeft aangeboden dat ouders alsnog toeslag zouden kunnen ontvangen voor de periode dat zij de bewijzen konden overleggen en daarmee hun recht konden aantonen. Helaas leidde dat aanbod niet tot een afronding van de zaken.

**Directoraat-Generaal
Belastingdienst**

Ons kenmerk
2020-0000021112

Hoogachtend,

De minister van Financiën,

De staatssecretaris van Financiën
Toeslagen en Douane,

W.B. Hoekstra

Alexandra C. van Huffelen

Bijlage 4

2020Z00173

Antwoorden op vragen van het lid Leijten (SP) aan de minister van Financiën over het bericht dat het nog zeker een jaar gaat duren tot de toeslagenaffaire is opgelost.

(ingezonden 10 januari 2020)

Vraag 1

Kunt u aangeven op basis van welke inschatting of signalen u de waarschuwing hebt afgegeven dat de afwikkeling van dossiers in de toeslagenaffaire nog een jaar kunnen gaan duren?¹

Vraag 2

Kunt u zich voorstellen dat dit voor gedupeerde ouders – die zich, mede door het gesprek met u persoonlijk, eindelijk gehoord voelen – een domper is?

Antwoord 1 en 2

Na jaren van onzekerheid kan ik me zeer goed voorstellen dat het teleurstellend is voor ouders om te horen dat de afhandeling van dossiers nog een jaar kan gaan duren. Zoals ook in het debat op 21 januari jl. benoemd is zullen we alles op alles zetten om de CAF 11-dossiers, maar ook zo veel mogelijk dossiers van ouders die nu al in het vizier zijn, voor het einde van dit kalenderjaar op te lossen. Inmiddels hebben zich naast CAF 11 ruim 4.900 ouders zich als gedupeerden gemeld, dat betekent voor tienduizenden uren extra werk in deze dossiers. De komende tijd werken we stap voor stap aan het afhandelen van de dossiers. Hierbij zijn zowel snelheid als zorgvuldigheid van belang.

Vraag 3

Ziet u een mogelijkheid om, los van de daadwerkelijke afwikkeling, ouders wel eerder duidelijkheid te geven of en zo ja hoe zij in aanmerking kunnen komen voor compensatie en/of een schadevergoeding? Kunt u uw antwoord toelichten?

Antwoord 3

Inmiddels hebben, naast de CAF-11 ouders, ruim 4900 ouders zich gemeld als gedupeerden. Circa 2700 ouders hebben zich rechtstreeks bij de Belastingdienst/Toeslagen gemeld, 1450 via het zwartboek van de SP en 750 via BOInK. Deze groep is zeer divers en dat maakt de beoordeling van alle gevallen complex. Snelheid en zorgvuldigheid gaan hierin helaas niet altijd samen. Ik zeg uw Kamer toe aan deze groep ouders, na het uitkomen van het eindrapport van de Commissie Donner het rapport van de ADR en de kabinetsreactie daarop, een voortgangsbrief te sturen.

Vraag 4

Zou u het een logische werkwijze vinden dat als de Belastingdienst geen dossier heeft, noch een bevindingendocument waarom de ouders 'opzet/grove schuld' wordt verweten – iets wat wel conform de interne werkinstructies gemaakt moet worden² – dat er dan overgegaan wordt tot compensatie? Immers de bewijslast om iemand te beschuldigen ontbreekt? Kunt u op deze suggestie ingaan?

Antwoord 4

¹ Trouw, 8 januari 2020 (<https://www.trouw.nl/binnenland/eindelijk-vinden-de-gedupeerden-in-toeslagaffaire-gehoor~bcd1c8f6/>)

² Bijlage 3 (kaders verwijtbaarheid KOT) bij Kamerstuk 31 066, nr. 544.

Als de Belastingdienst/Toeslagen, bijvoorbeeld door een onvolledig dossier, niet aannemelijk kan maken dat sprake is (geweest) van opzet of grove schuld, kunnen de aan die kwalificatie verbonden gevolgen voor onder meer de invordering uiteraard niet (meer) intreden. Het (achteraf) niet aannemelijk kunnen maken van opzet of grove schuld hoeft echter niet één op één te betekenen dat compensatie aan de orde is, dit zal per situatie bekeken moeten worden. Het kabinet zal terugkomen op de afhandeling van de overige CAF- en aanverwante zaken in reactie op het eindrapport van de Commissie Donner en het rapport van de ADR. De vaststelling van de kaders voor compensatie en het aspect van opzet/grove schuld zullen daarbij aan de orde komen.

Vraag 5

Heeft u al meer inzicht gekregen op het verzoek om de verjaring van teruggevorderde kinderopvangtoeslag te laten vervallen, conform het antwoord dat u gaf tijdens de behandeling van de Najaarsnota op 18 december 2019?³

Antwoord 5

De compensatieregeling voor CAF11-ouders ziet op de jaren 2012 tot en met 2014. De eventuele verjaring van de teruggevorderde kinderopvangtoeslag speelt bij de vaststelling van de compensatie geen rol. Zoals aangegeven in het antwoord op de vorige vraag zal het kabinet terugkomen op de afhandeling van de overige CAF- en aanverwante zaken in reactie op het eindrapport van de Commissie Donner en het rapport van de ADR. In dat kader zal ook de (mogelijke) samenhang met de verjaringsregels voor de toegekende of teruggevorderde toeslagen worden gezien.

Vraag 6

Is het juist dat ik uit uw brief van 7 januari opmaak dat er tot 1 maart nodig is om dossiers van negen mensen in orde te brengen?⁴

Vraag 7

Klopt mijn inschatting dat dit mensen betreft die onder een fraudeonderzoek van een Combiteam Aanpak Facilitators (CAF) vallen? Zo ja, worden tegelijkertijd dan ook dossiers van andere betrokken ouders bij datzelfde CAF in orde gemaakt?

Antwoord 6 en 7

Ja, het klopt dat de Belastingdienst/Toeslagen ernaar streeft deze, inmiddels tien, ouders uiterlijk 1 maart 2020, maar waar mogelijk eerder, hun dossiers te overhandigen.⁵ Zoals de minister van Financiën in zijn brief van 7 januari jl. aangaf gaat ook hier oog voor de informatiebehoefte van de ouder en zorgvuldigheid boven snelheid.⁶ Deze ouders zijn betrokken in omvangrijke en complexe groepsmatige onderzoeken uit het verleden, waarvan het in vier gevallen gaat om een fraudeonderzoek binnen de CAF. De overige zes zijn fraudezaken uit de periode voorafgaand aan de oprichting van de CAF. Dit betreft zeer omvangrijke dossiers die meer tijd vergen, juist om ouders behulpzaam te zijn en hen het gewenste inzicht te verschaffen. U zal van de voortgang hierover op de hoogte gehouden worden. De Belastingdienst/Toeslagen zal overigens niet ongevraagd dossiers aan ouders verstrekken.

³ "Ik krijg op deze specifieke motie het signaal dat het verstandig is met Donner in gesprek te gaan, en dat het verstandig is om juridisch uit te zoeken wat het betekent en onderzoek te doen. Ik zou echt een beroep willen doen op de redelijkheid van de heer Alkaya om de motie aan te houden. Anders moet ik de motie ontraden. Maar ik wil de motie niet ontraden. Ik wil er juist met een positieve grondhouding naar kunnen kijken." Ongecorrigeerd stenografisch verslag:

https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/plenaire_verslagen/detail/2962/cd6-0fe4-46bb-b648-3f6b9ba1093d#id9d3de1ba

⁴ Kenmerk 2020Z00092

⁵ Zie hiervoor ook de brief van 17 januari 2020, Kamerstukken II, 2019/20, 31066, nr. 579.

⁶ Kamerstukken II, 2019/20, 31066, nr. 578.

Vraag 8

Kunt u verklaren hoe het mogelijk is dat er gesproken wordt van het opvragen van negentien dossiers op 11 november 2019, terwijl er die dag tenminste 25 gedupeerde ouders aanwezig waren?

Antwoord 8

Op 11 november 2019 zijn er naar aanleiding van de demonstratie in Rotterdam bij het kantoor van de Belastingdienst 19 verzoeken van ouders binnengekomen, die hun dossier wilden ontvangen. Er waren inderdaad meer dan 19 personen aanwezig op 11 november, doordat er ook partners en sympathisanten van de ouders aanwezig waren.

Vraag 9

Is door de Belastingdienst inmiddels in kaart gebracht hoeveel mensen vanaf 2009 'opzet/grove schuld' is verweten waardoor hun kinderopvangtoeslag op nul is gezet en over uitbetaalde jaren is teruggevorderd? Zo nee, wanneer kan deze inventarisatie wel gemaakt zijn?

Antwoord 9

Een nihilstelling vindt plaats als de ouder niet voldoet aan de voorwaarden om in aanmerking te komen voor de toeslag. De vaststelling van opzet of grove schuld speelt een rol bij de beoordeling of ouders in aanmerking komen voor een persoonlijke betalingsregeling. Als opzet of grove schuld wordt vastgesteld, dan leidt dat tot afwijzing van het verzoek om een persoonlijke betalingsregeling, maar niet tot het op nul stellen of terugvorderen van de kinderopvangtoeslag. Het aantal toeslagschuldgerechtigden dat in de periode vanaf 2010 de kwalificatie opzet of grove schuld heeft gekregen en nog steeds een toeslagschuld heeft, bedraagt ongeveer 8.500 personen. Op dit moment onderzoekt de Belastingdienst hoeveel mensen in totaal de kwalificatie 'opzet of grove schuld' gekregen heeft. Zodra ik dat aantal heb, informeer ik uw Kamer daarover.

Vraag 10

Kunt u aangeven welke lessen u uit de door de ouders zeer gewaardeerde gesprekken meeneemt?

Antwoord 10

De belangrijkste les is dat er onvoldoende oog is geweest voor de menselijke maat. We hebben fouten gemaakt en de ouders te lang in een onzekere en onduidelijke situatie laten zitten. De overheid hoort fatsoenlijk om te gaan met burgers, daarom begrijp ik – zeker na de persoonlijke verhalen – het gevoel van onrecht bij de ouders. We moeten zaken in de dienstverlening aan burgers fundamenteel anders doen.

Vraag 11

Kunt u aangeven hoe de gesprekken tot stand zijn gekomen?

Antwoord 11

De minister van Financiën heeft afgelopen weken veel gesprekken gevoerd, met medewerkers, met leidinggevendenden – zowel binnen het departement als binnen de Belastingdienst – en met betrokken ouders. Voor het uitnodigen van de ouders is ouderbelangenorganisatie BOInK benaderd. Zij vertegenwoordigen ruim 5.000 oudercommissies en vertegenwoordigen daarmee naar eigen zeggen zo'n 80% van de ouders die gebruik maken van kinderopvang.⁷ Bovendien is BOInK een bekende partner en zijn ze betrokken bij het Verbeterprogramma kinderopvangtoeslag van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en Belastingdienst/Toeslagen. Veel ouders hebben persoonlijk contact met BOInK over hun situatie met de kinderopvangtoeslag. Ouders

⁷ <https://www.boink.info/waarom-lid-worden>

voelen zich daarnaast ook gehoord door de organisatie, mede omdat ze het Meldpunt Stopgezette Kinderopvangtoeslag zijn gestart (met de SP en de Bond van Belastingbetalers) en medeopsteller zijn van het daarbij behorende zwartboek. Veel ouders hebben zich ook aangemeld bij het Meldpunt. Het was om deze reden mijn inschatting dat BOinK voor de ouders een betrouwbare partner is. Dit helpt het gesprek makkelijker in een open setting op gang te brengen en biedt de ouders comfort. De ouders zijn geselecteerd en telefonisch uitgenodigd door BOinK tussen kerst en vrijdag 3 januari. Voor de 2 gesprekken in kleine setting op woensdag 10 januari hebben zich in totaal 14 ouders aangemeld. Deze ouders zijn geregistreerd als zelfmelder en worden ook zo behandeld.

Vraag 12

Was het de wens van het ministerie dat ouders vooraf geen contact met de media zouden hebben? Kunt u aangeven hoe dit precies is verlopen?

Antwoord 12

Nee, het staat burgers altijd vrij om pers te spreken. Het ministerie heeft hierbij geen rol gehad. BOinK heeft op eigen initiatief een e-mail opgesteld en verstuurd over onder andere communicatie met de media na de ouders telefonisch te hebben uitgenodigd.

2020Z00176

Vragen van het lid Van Kooten-Arissen (Van Kooten-Arissen) aan de minister van Financiën over de samenwerking van het ministerie van Financiën met kinderopvangbranchevereniging BOinK.

(ingezonden 10 januari 2020)

Vraag 1

Kent u het bericht 'Eindelijk vinden de gedupeerden in toeslagaffaire gehoor'?⁸

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2

Waarom is er besloten tot een overeenkomst tussen het ministerie van Financiën en de Belangenvereniging van Ouders in de Kinderopvang (BOinK) Kunt u een reconstructie geven hoe, en onder welke voorwaarden, deze overeenkomst tot stand is gekomen?

Antwoord 2

Er is geen overeenkomst met BOinK. De minister van Financiën heeft de afgelopen weken veel gesprekken gevoerd, met medewerkers, met leidinggevenden – zowel binnen het departement als binnen de Belastingdienst – en met betrokken ouders. Voor het uitnodigen van de ouders is ouderbelangenorganisatie BOinK benaderd, zij vertegenwoordigen ruim 5.000 oudercommissies. Bovendien is BOinK een bekende partner en zijn ze betrokken bij het Verbeterprogramma kinderopvangtoeslag van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en Belastingdienst/Toeslagen. Veel ouders hebben persoonlijk contact met BOinK over hun situatie met de kinderopvangtoeslag. Ouders voelen zich gehoord door de organisatie, mede omdat ze het Meldpunt Stopgezette Kinderopvangtoeslag zijn gestart (met de SP en Bond van Belastingbetalers) en medeopsteller zijn van het zwartboek. Veel ouders hebben zich ook aangemeld bij het Meldpunt. Het was om deze reden mijn inschatting dat BOinK voor de ouders een betrouwbare partner is. Dit helpt het gesprek makkelijker in een open setting op gang te brengen en biedt de ouders comfort. De ouders zijn geselecteerd en telefonisch uitgenodigd door BOinK tussen kerst en vrijdag 3 januari. Voor de twee gesprekken in kleine setting op woensdag 10 januari hebben zich in totaal 14 ouders aangemeld.

Vraag 3

Klopt het dat de selectie van ouders die aanwezig mochten zijn bij dit gesprek via BOinK is verlopen? Waarom is voor deze aanpak gekozen?

Antwoord 3

Ja dat klopt. Zie voor de toelichting antwoord 2.

Vraag 4

Wat heeft BOinK in het verleden en in het bijzonder de afgelopen twee jaar concreet gedaan om de gedupeerde ouders in de toeslagaffaire, waaronder de ouders die onder Combiteam Aanpak Facilitators 11 (CAF 11) vallen, bij te staan?

⁸ Trouw, 8 januari 2020 (<https://www.trouw.nl/binnenland/eindelijk-vinden-de-gedupeerden-in-toeslagaffaire-gehoor~bcd1c8f6/?referer=https%3A%2F%2Fwww.bing.com%2Fsearch%3Fq%3Dboink%2Bboekstra%2Btrouw%26src%3DIE-SearchBox%26FORM%3DIESR4A>)

Antwoord 4

Voor deze vraag verwijs ik u graag naar BOinK zelf, het ministerie houdt geen activiteitenlijst bij van contacten met maatschappelijk organisaties. Het Meldpunt Stopgezette Kinderopvangtoeslag startte op 9 juli 2019 op initiatief van BOinK, de Bond van Belastingbetalers en de SP. Bij het meldpunt meldden zich zo'n 280 ouders, geteld tot en met de publicatiedatum van het zwartboek d.d. 28 augustus 2019. Zie ook het antwoord op vraag 2.

Vraag 5

Bent u bekend met de inhoud van de brief die BOinK heeft geschreven aan de ouders aan de vooravond het gesprek?⁹

Antwoord 5

Ja.

Vraag 6

Wat vindt u ervan dat de gedupeerde ouders die zo lang niet gehoord zijn, een persverbod opgelegd krijgen door de organisatie die zegt hun belangen te behartigen en zich opwerpt als woordvoerder?

Antwoord 6

Het staat burgers altijd vrij om de pers te spreken. Het ministerie heeft hierbij geen rol gehad. De e-mail is op initiatief van BOinK opgesteld en verstuurd nadat zij de ouders telefonisch hebben uitgenodigd. Hierin is een verzoek opgenomen om niet voorafgaand aan de gesprekken met de pers te spreken.

Vraag 7

Klopt het dat de gedupeerde ouders eveneens door BOinK gevraagd zijn om de "achterdeur" te nemen in plaats van de hoofdingang van het ministerie? Zo ja, kunt u zich voorstellen dat dit pijnlijk is, zeker als mensen zich jarenlang niet gehoord of gezien hebben gevoeld?

Antwoord 7

In de e-mail van BOinK is hierover niets opgenomen. Ik heb slechts achteraf begrepen dat BOinK gevraagd heeft of ouders liever media niet te woord willen staan en hoe hierin te kunnen handelen.

Vraag 8

Hoeveel meldingen van gedupeerde ouders in de toeslagaffaire heeft het meldpunt van BOinK inmiddels ontvangen? Hoe heeft dit meegewogen in de besluiten omtrent de totstandkoming van een samenwerkingsovereenkomst tussen het ministerie van Financiën en BOinK?

Antwoord 8

Het Meldpunt Stopgezette Kinderopvangtoeslag startte op 9 juli 2019 op initiatief van BOinK, de Bond van Belastingbetalers en de SP. Bij het meldpunt meldden zich zo'n 280 ouders, geteld tot en met de publicatiedatum van het zwartboek d.d. 28 augustus 2019.¹⁰ Inmiddels heeft de

⁹ [https://twitter.com/\[redacted\]/status/1214866671246200833](https://twitter.com/[redacted]/status/1214866671246200833)

¹⁰ (bron: zwartboek op website SP:

https://www.sp.nl/sites/default/files/meldpunt_onterecht_stopgezette_kinderopvangtoeslag.pdf)

Belastingdienst/Toeslagen via BOinK 740 meldingen van ouders binnengekregen.

De samenwerking tussen de Belastingdienst/Toeslagen en BOinK is al van voor de oudergesprekken op 8 januari jl. Zij zijn partner in het Verbeterprogramma Kinderopvangtoeslag (KOT). De samenwerking is constructief. Voor het ministerie is contact met 'het veld' van belang om hier lering en signalen uit te kunnen trekken. Omdat BOinK ouders kent waarvan de precieze situatie per dossier binnen de kinderopvangtoeslag sterk verschilt en ik juist ouders in uiteenlopende situaties wilde spreken, acht ik BOinK ook een goede samenwerkingspartner voor deze gesprekken. Het was mijn inschatting dat BOinK voor de ouders een betrouwbare partner is. Dit helpt het gesprek makkelijker in een open setting op gang te brengen en biedt de ouders comfort.

Vraag 9

Zijn de gedupeerde ouders in de toeslagaffaire, in het bijzonder CAF 11, geconsulteerd door het ministerie van Financiën over de beslissing om met BOinK samen te gaan werken en deze als officiële belangenbehartiger en woordvoerder te laten optreden? Zo ja, hoeveel ouders en op welke wijze?

Antwoord 9

Nee. Ik beschouw BOinK in het algemeen wel als een belangenbehartiger van ouders in de kinderopvang en daarmee zijn ze voor het ministerie een belangrijke stakeholder in het dossier. BOinK is overigens niet hun officiële belangenbehartiger en woordvoerder.

Vraag 10

Bent u ermee bekend op welke wijze BOinK haar rol als woordvoerder van gedupeerde ouders in de toeslagaffaire, nu en in de toekomst, denkt vorm te geven? Zo ja, kunt u toelichten hoe BOinK dit gaat invullen?

Antwoord 10

Nee. BOinK is belangenbehartiger van ouders in de kinderopvang. Ouders kunnen de organisatie benaderen voor advies en ondersteuning. Hoe BOinK de belangenbehartiging vormgeeft, is aan hen zelf.

Vraag 11

Met welke frequentie zit het ministerie van Financiën met BOinK om de tafel over de toeslagaffaire of welke plannen zijn daartoe?

Vraag 12

Kunt u aangeven, of bent u bereid uit te zoeken, hoe vaak en op welke wijze tijdens de gesprekken tussen BOinK, de Belastingdienst en/of het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid in de afgelopen jaren het hardvochtige beleid van de Belastingdienst met betrekking tot het stopzetten en terugvorderen van kinderopvangtoeslag is besproken?

Vraag 13

Kunt u verklaren, of bent u bereid te reconstrueren, waarom er naar aanleiding van ingebrachte signalen van BOinK over de stopzettingen geen actie ondernomen is?

Antwoord 11, 12 en 13

De Belastingdienst/Toeslagen onderhoudt contacten met BOinK. De contacten gaan breder dan alleen over de toeslagenkwestie, maar betreffen de kinderopvangtoeslag in zijn algemeenheid. Ik

beschik niet over aantallen hoe vaak er met BOinK gesproken is over het stopzetten en terugvorderen van de kinderopvangtoeslag. Vanuit het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW), beleidsmatig verantwoordelijk voor kinderopvang, zijn er reguliere contacten met het kinderopvangveld. BOinK is een van die partijen in dat veld. De Belastingdienst/Toeslagen participeert, samen met het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, sinds 2018 in het Verbeterprogramma kinderopvangtoeslag. In het kader van dat traject zijn er overleggen (eens in de 2 à 3 maanden) waaraan ouderorganisaties, BOinK en Voor Werkende Ouders, en brancheorganisaties uit de kinderopvang deelnemen. In deelprojecten binnen het verbeterprogramma, zijn er ook nog contacten tussen de Belastingdienst/Toeslagen, het ministerie van SZW en BOinK. Daarnaast zullen er, periodiek, gesprekken gaan plaatsvinden tussen Belastingdienst/Toeslagen en BOinK.

Vraag 14

Kunt u uitleggen, indachtig voorgaande vragen, welke meerwaarde u ziet in een samenwerking met BOinK bij de inspanningen van het ministerie van Financiën om de gedupeerde ouders uit de ellende te helpen?

Antwoord 14

Ik beschouw BOinK in het algemeen wel als een belangenbehartiger van ouders in de kinderopvang en daarmee zijn ze voor het ministerie een belangrijke stakeholder in het dossier.

Bijlage 5

De vaste commissie voor Financiën heeft op 11 december 2019 enkele vragen en opmerkingen aan de staatssecretaris van Financiën voorgelegd over zijn brief van 31 oktober 2019 (31066, nr. 534) inzake zijn reactie op de gewijzigde motie van het lid Omtzigt c.s. (31066, nr. 509) over de richtlijnen voor bescherming van klokkenluiders volledig implementeren (2019D51616).

II Reactie van de staatssecretaris Toeslagen en Douane

Ik dank de leden van de fracties van de VVD, het CDA, D66 en de SP voor de gestelde vragen naar aanleiding van de brief van 31 oktober 2019 met de reactie van mijn voorganger op de motie van het lid Omtzigt c.s. over de richtlijnen voor bescherming van klokkenluiders volledig implementeren. Ik heb hiervan met interesse kennisgenomen. Hierna zal ik de vragen per fractie beantwoorden. Daarbij wordt zoveel mogelijk de volgorde van het verslag gevolgd, behalve daar waar fracties een overeenkomende vraag hebben gesteld.

Antwoorden op de vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de VVD

De leden van de VVD-fractie hebben met interesse de brief met de 'Reactie op de gewijzigde motie van het lid Omtzigt c.s. over de richtlijnen voor bescherming van klokkenluiders volledig implementeren' gelezen en hebben hierover nog enkele vragen en opmerkingen.

De leden van de VVD-fractie vragen de staatssecretaris of deze de constatering in de motie Omtzigt c.s. herkent en onderschrijft. Zo nee, waarom niet?

Antwoord

Vanwege het grote belang van een cultuurverandering bij de Belastingdienst, is de vierde pijler cultuur gecreëerd als onderdeel van het programma Beheerst Vernieuwen. Medewerkers moeten fouten kunnen maken, en deze in een open en veilige omgeving kunnen bespreken, net zoals zij open over dilemma's in hun werk moeten kunnen spreken. Ik herken dat er sprake was van het rigoreus toepassen van een toezicht bij Toeslagen met institutionele vooringenomenheid. Zoals mijn voorganger u al in zijn brief van 18 december 2019¹ heeft laten weten waren bovendien de werkprocessen rondom CAF-zaken, fraudeonderzoeken en het intensief subjectgericht toezicht voor medio 2016 niet volgens de wet- en regelgeving ingericht. T.a.v. het rappelleren is Toeslagen voor andere werkprocessen in het overige toezicht en de handmatige aanvragen van burgers thans bezig deze in te richten conform de wet- en regelgeving. De handmatige werkprocessen zijn einde deze maand gereed. De geautomatiseerde processen volgen in maart van dit jaar.

De leden van de VVD-fractie vragen of de Wet Huis voor Klokkenluiders aansluit bij alle 29 algemene richtinggevende principes of richtlijnen. Zo nee, welke niet, waarom niet en wanneer zijn wel al deze principes of richtlijnen geïmplementeerd? Zo ja, op welke manier is richting gegeven aan alle 29 algemene richtinggevende principes of richtlijnen?

Antwoord

De Wet Huis voor klokkenluiders sluit niet aan bij alle aanbevelingen van de Raad van Europa. Zo is in de Wet geen bescherming geregeld bij publiek maken van vermoedens van misstanden via media en kent de Wet geen omkering van de bewijslast in gerechtelijke procedures. Dit zal wel het geval zijn na implementatie van de Richtlijn. Zeer recent, nl op 16 december 2019, is Richtlijn (EU) 2019/1937 van het Europees Parlement en de Raad van 23 oktober 2019 inzake de bescherming van personen die inbreuken op het Unierecht melden (PbEU 2019, L 305) in werking getreden. Deze richtlijn is gebaseerd op de aanbevelingen van de Raad van Europa en biedt verdergaande bescherming. Deze richtlijn moet uiterlijk op 17 december 2021 door alle lidstaten geïmplementeerd zijn. Dit betekent dat deze principes, voor zover dat nog niet zo is, over twee jaar in de Nederlandse wetgeving geïmplementeerd moeten zijn. De voorbereidingen voor de implementatie van deze richtlijn zijn inmiddels door het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties gestart.

¹ Kamerstuk 31 066 nr. 568

De leden van de VVD-fractie vragen wat de gevolgen zijn voor een klokkenluider als deze al voor afloop van de gestelde termijn naar de pers of parlementsleden stapt. Deelt de staatssecretaris dat, gezien de huidige cultuur binnen de Belastingdienst, het verklaarbaar is dat klokkenluiders andere manieren vinden om gehoord te worden dan door middel van interne signalen af te geven? Zo nee, waarom niet?

Antwoord

Voor het melden van misstanden geldt een rijksbrede procedure, neergelegd in de cao Rijk 2020. Ik acht het van groot belang dat medewerkers zich vrij voelen om intern vermoedens van misstanden te melden. Het scheppen van een veilig werkklimaat is dan ook een belangrijke verantwoordelijkheid van de werkgever en een absolute randvoorwaarde om integriteitsvraagstukken binnen de organisatie bespreekbaar te maken. In dit verband mag de loyaliteit die van de medewerkers wordt verwacht hen niet belemmeren in het vrijelijk kunnen aankaarten van door hen ervaren integriteitsschendingen of misstanden binnen de organisatie. Ik vind het daarbij erg belangrijk dat de organisatie een lerende organisatie is die daar niet verkrampd op reageert. Het is gebleken dat dit tot nu toe in sommige gevallen door medewerkers van de Belastingdienst wel als zodanig wordt ervaren, dat loyaliteit aan de organisatie iedere mogelijke kritiek smoort en dat signalen over mogelijke misstanden niet altijd worden opgepikt. Daarom is het verklaarbaar dat medewerkers soms andere wegen zoeken om signalen af te geven. Iedere medewerker die te goeder trouw een melding doet van een vermoeden van een misstand wordt beschermd tegen benadeling.

Tegelijkertijd vind ik het belangrijk om het ervaren werkklimaat binnen de organisatie dusdanig te verbeteren dat het normaal is om vermoedens van misstanden op de gebruikelijke manier te melden via daartoe ingerichte kanalen. Bovendien heeft de minister van Financiën u recent in zijn brief van 11 januari 2020² op de hoogte gesteld van zijn voornemen twee onafhankelijke personeelsraadspersonen te benoemen, die gezaghebbend zijn, bij wie rechtsstatelijkheid hoog in het vaandel staat en waarin de individuele medewerker van de Belastingdienst vertrouwen kan stellen. De personeelsraadspersonen krijgen een eigenstandige verantwoordelijkheid en taakopdracht. Hun taak luidt om gedurende één jaar actief medewerkers van de Belastingdienst op te zoeken, met hen in gesprek te treden, hoor en wederhoor te faciliteren met als doel interne en externe signalen op te halen zodat die grondig onderzocht kunnen worden.

De leden van de VVD-fractie vragen de staatssecretaris wanneer is gekozen voor het prominenter weergeven van informatie over integriteit en klokkenluiders op het intranet te plaatsen. Was de motie-Omtzigt c.s. de aanleiding of heeft de staatssecretaris van Financiën dit actief zelf besloten naar aanleiding van de eerdere signalen?

Antwoord

De motie Omtzigt was aanleiding om nogmaals te bekijken op welke wijze informatie over integriteit en klokkenluiders op het intranet van de Belastingdienst beschikbaar is. Er was al een duidelijke en prominente 'landings-pagina' over integriteit, maar informatie over klokkenluiders was daarop nog niet met één muisklik te vinden. Dat is naar aanleiding van de motie verbeterd.

De leden van de VVD-fractie vragen op welke manier leidinggevendenden binnen de Belastingdienst gestimuleerd en gecontroleerd worden op het invullen van de voorbeeldfunctie die ze wordt toegeschreven.

Antwoord

Leidinggevendenden hebben, net zoals alle medewerkers van de Belastingdienst, regelmatig een personeelsgesprek met hun leidinggevende, waarbij het voorbeeldgedrag aan de orde komt. Daarnaast zijn voor een bredere discussie hierover, zogeheten dialoogsessies onderdeel van het leiderschaps- en cultuurtraject. Bij alle directies worden dialoogsessies gehouden waarin directeuren met hun managementteam en leidinggevendenden met medewerkers in gesprek gaan over leiderschap en cultuur. De managers worden hierin gefaciliteerd. Er is een 'toolkit' ontwikkeld met diverse hulpmiddelen, zoals handleidingen en associatie- en dilemmakaarten, die kunnen

² Kamerstukken II, 2019/20, 31066, nr. 588.

helpen bij het voeren van deze dialoogbijeenkomsten. Verder ondersteunen organisatieadviseurs de managers bij de dialoogsessies. Ook de ontwikkelassessments voor ongeveer 1500 leidinggevendenden moeten bij gaan dragen aan het gewenste gedrag en voorbeeldfunctie.

Welke 16 verbeterpunten zijn in het plan van aanpak vastgesteld? En waarom juist deze 16 punten?

Antwoord

Naar aanleiding van de doorgevoerde reorganisatie bij de Belastingdienst (de invoering van de nieuwe topstructuur) is begin 2019 een inventarisatie gemaakt van het aanwezige integriteitsstelsel bij de Belastingdienst en is gekeken of het aanwezige stelsel nog aansluit bij de nieuwe structuur en of dit toekomst vast was. Naar aanleiding hiervan zijn op vier terreinen maatregelen voorgesteld:

- 1) Versterking van de rol van leidinggevendenden;
- 2) Versterking van de organisatie rondom integriteit, zoals een betere positie van het bestaande kennisnetwerk rondom integriteit, en het borgen van een voldoende aantal integriteitscoördinatoren en een goede verspreiding van deze rol over de verschillende directies;
- 3) Versterking van preventieve voorzieningen, zoals het opnemen van concrete integriteit-activiteiten in jaarplannen en de planning & control-cyclus, en een permanente actualisatie van de beschikbare informatie op het intranet;
- 4) Tot slot versterking van voorzieningen voor hulp en om een melding te doen, zoals versterken van de positie en professionaliteit van de vertrouwenspersoon door het implementeren van de voorgestelde maatregelen uit de brieven van de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties aan uw Kamer over integriteit (van 23 mei en 20 juni 2019)³. De implementatie van deze maatregelen is thans in uitvoering.

De leden van de VVD-fractie vragen zich af of dezelfde leden zitting nemen in de permanente Commissie Integriteit Belastingdienst als in de tijdelijke commissie. Zo nee, waarom niet en hoe komt de commissie er uit te zien?

Antwoord

Per 1 juli komt er een permanente commissie en de bemensing van deze commissie is nog niet bekend. Uw Kamer zal daarover geïnformeerd worden.

De leden van de VVD-fractie lezen dat er binnen de Belastingdienst, naast datgene wat in wet- en regelgeving is geregeld, aanvullende verbeteringen worden ingesteld om de bekendheid van wet- en regelgeving beter onder de aandacht te brengen en ter betere bescherming van klokkenluiders en het creëren van een open cultuur gebaseerd op meer vertrouwen. Worden ook andere ministeries en uitvoeringsinstanties van de overheid meegenomen in de resultaten en de extra genomen verbeteringen? Zo nee, waarom niet en deelt de staatssecretaris de mening dat ook andere ministeries en overheidsinstanties baat hebben bij deze verbetermaatregelen?

Antwoord

Ministeries en uitvoeringsorganisaties zijn zelf verantwoordelijk voor de invulling van hun integriteitsbeleid. Op rijksniveau wordt het integriteitsbeleid afgestemd in het Interdepartementaal platform integriteitsmanagement (IPIM). In het IPIM zijn de functionarissen van de ministeries en enkele grote uitvoeringsorganisaties, waaronder de Belastingdienst, die werken in het integriteitsdomein vertegenwoordigd en worden ervaringen onderling uitgewisseld. In het IPIM worden ervaringen op het terrein van integriteit Rijksbreed besproken en leert de Belastingdienst van ervaringen elders binnen de rijksoverheid vice versa.

Bekendheid van wet- en regelgeving, creëren van een open cultuur en betere bescherming van klokkenluiders is overal belangrijk. De Gedragscode Integriteit Rijk is, mede naar aanleiding van de inwerkingtreding van de Wet normalisering rechtspositie ambtenaren (Wnra), onlangs geactualiseerd en uitgebreid met extra informatie. Dit document maakt transparant wat wij binnen de Rijksoverheid met elkaar onder integriteit en integer handelen verstaan. Hierdoor wordt helder

³ Kamerstukken II, 2018/19, 28844, nrs. 180 en 183.

wat wij van elkaar verwachten en wat burgers en externe partijen van ons kunnen verwachten, zodat zij daar rekening mee kunnen houden. De Gedragscode heeft daarmee ook een beschermende functie: deze helpt om risico's te onderkennen, weerstand te bieden aan verleidingen en druk van buitenaf te weerstaan. Met de gedragscode wordt er aan allerlei concrete regels en verplichtingen die betrekking hebben op integriteit, meer bekendheid gegeven en gestreefd naar een uniforme uitleg en toepassing daarvan. Dit kan worden bereikt door aan de hand van de gedragscode dilemma's en vraagstukken over integriteit met elkaar te bespreken.

Het IPIM is op dit moment bezig met het in beeld brengen en harmoniseren van het meldproces. Het proces wordt vanuit het perspectief van een eventuele melder beschreven en hierbij wordt aandacht besteed aan laagdrempeligheid, toegankelijkheid/kenbaarheid, uniformiteit en de zorg voor de melder. Dit is een actie die voortvloeit uit de brief van de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties van 20 juni 2019.⁴

Over de voortgang van deze en andere Rijksbrede acties wordt uw Kamer separaat geïnformeerd door de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

Antwoorden op de vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de CDA

De leden van de CDA-fractie danken de staatssecretaris voor de brief over de klokkenluidersregeling. Zij verzoeken de staatssecretaris het kader dat de Belastingdienst voornemens is vast te stellen aan de Kamer te doen toekomen zodat de Kamer kan toetsen of het voldoet aan de richtlijnen van de Raad van Europa.

Antwoord

Ik ben bereid het voorgenomen kader aan uw Kamer doen toekomen zodra dit gereed is en instemming van de medezeggenschap verkregen is.

Zij zijn vooral benieuwd hoe ver het kabinet wil inperken dat misstanden gemeld worden aan leden van de Kamer of aan de pers. Is het kabinet werkelijk van mening dat wanneer ambtenaren een ernstige misstand melden aan een lid van de Tweede Kamer, zij daarvoor intern gestraft kunnen worden?

Antwoord

Dat veilig intern gemeld kan worden, is in Nederland het uitgangspunt. Idealiter krijgt de organisatie de kans om het probleem op te lossen en de organisatie te verbeteren. Als de melding niet goed is opgepakt of als de melder gegronde redenen heeft om aan te nemen dat de melding niet goed zal worden opgepakt, kan de melder zich richten tot de bevoegde toezichthouder/inspectie of het Huis voor Klokkenluiders. Dit is op grond van de wet de juiste volgorde.

Wanneer deze volgorde in acht wordt genomen geniet de melder bescherming tegen benadeling. Het publiek maken van misstanden is nu vaak een laatste redmiddel dat wordt aangegrepen wanneer het meldproces niet heeft gefunctioneerd en verbetering behoeft. De 'Richtlijn (EU) 2019/1937 van het Europees Parlement en de Raad van 23 oktober 2019 inzake de bescherming van personen die inbreuken op het Unierecht melden' (PbEU 2019, L 305) voorziet in de mogelijkheid om misstanden openbaar te maken door bijvoorbeeld naar de pers te stappen.

Ook op een aantal andere punten is de brief voor de leden van de CDA-fractie niet geheel helder. Zo lijkt het te zijn dat er in principe eerst intern gemeld dient te worden. Maar, zo vragen de leden van de CDA-fractie, een medewerker (permanent, tijdelijk, uitzendkracht, gedetacheerd) kan toch altijd een misstand rechtstreeks bij de inspectie, het OM of de commissie integriteit melden als hem dat gepast lijkt?

Antwoord

De wijze van melden is over het algemeen de keuze van de melder. Doch iedere organisatie (en iedere medewerker) heeft er belang bij dat een signaal over een vermoeden van een misstand zo snel mogelijk bekend is zodat er zo snel mogelijk onderzoek gedaan kan worden en maatregelen kunnen worden genomen om de misstand te herstellen. Dat is de reden dat ook in de cao Rijk

⁴ Kamerstukken II, 2018/19, 28844, nr. 183.

2020 uitgegaan wordt van een volgordelijkheid in het melden, waarbij men in de regel verwacht dat vermoedens van integriteitsschendingen of van misstanden bij de direct leidinggevende of een hogere leidinggevende gemeld worden, omdat deze de eerste is die iets aan de situatie kan verbeteren. Wanneer dit voor de melder niet mogelijk is staan andere wegen open, en vertrouwenspersonen kunnen medewerkers die een melding overwegen bijstaan met een luisterend oor en advies over wat de beste stap is. Het staat melders vrij om signalen over misstanden rechtstreeks bij de externe Commissie Integriteit Belastingdienst en bij het Huis voor Klokkenluiders te melden. Bij signalen over mogelijke ambtsmisdrijven bestaat een aangifteplicht.

Met het oog op de CAF-zaken zouden de leden van de CDA-fractie graag vernemen hoeveel meldingen van misstanden hierover gedaan zijn, op welk niveau die meldingen gedaan zijn en tot welk resultaat ze geleid hebben.

Antwoord

Bij het onderzoeksbureau integriteit Financiën, dat vanaf juni jl. van start is gegaan voor het melden, registreren en onderzoeken van integriteitsschendingen centraal voor Financiën, is één keer een CAF-gerelateerde melding gedaan. De melding is gedaan op ambtelijk niveau. Er is onderzoek gedaan en bij gebrek aan concrete aanwijzingen is besloten het onderzoek te sluiten. Twee zaken zijn recent gemeld en worden momenteel bezien. In dit stadium kan uit zorgvuldigheid nog niet beoordeeld worden of dit CAF-gerelateerde zaken zijn.

De leden van de CDA-fractie zouden voorts binnen ongeveer twee weken zowel het concept-reglement als de beoogde personen (dat laatste eventueel vertrouwelijk) voor de uitvoering van de motie-Omtzigt c.s. over misstanden melden bij een onafhankelijke instantie willen ontvangen⁵.

Antwoord

Zie voor het antwoord op deze vraag de brief van de minister van 11 januari 2020.⁶ Over de voortgang met betrekking tot de personeelsraadspersonen zult u blijvend geïnformeerd worden.

Antwoorden op de vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van D66

De leden van de D66-fractie hebben kennisgenomen van de reactie op de motie over het volledig implementeren van richtlijnen voor de bescherming van klokkenluiders en melders van misstanden. De leden van de D66-fractie vragen op welke wijze de staatssecretaris zorgt dat de onafhankelijke Commissie Integriteit bij alle medewerkers van de Belastingdienst bekend is en voor alle medewerkers van de Belastingdienst toegankelijk is.

Deze leden vragen om te reageren op de resultaten van de enquête zoals uitgevoerd door de FNV, waaruit kan worden afgeleid dat de bestaande Commissie onvoldoende bekend is bij medewerkers van de Belastingdienst. Hoe vaak zijn medewerkers van de Belastingdienst in de afgelopen jaren gewezen op het bestaan van de onafhankelijke Commissie Integriteit?

Antwoord

De onafhankelijke Commissie Integriteit Belastingdienst staat permanent vermeld op het intranet van de Belastingdienst op de 'landingspagina' over integriteit, inclusief de bereikbaarheidsgegevens en de wijze waarop een melding kan plaatsvinden. Periodiek worden er interviews met een van de leden van de commissie geplaatst in het interne magazine en op de website en [] besteedde met enige regelmaat aandacht aan deze commissie in zijn intranet-weekbericht, dat goed gelezen werd en een groot bereik had.

In de enquête van de FNV is geen vraag gesteld naar de bekendheid van de bestaande externe Commissie Integriteit Belastingdienst. Uit de resultaten van de enquête van de FNV blijkt dat er door 94% van de 935 respondenten positief is geantwoord op de vraag "Heb jij behoefte aan een onafhankelijke externe integriteitscommissie waar je veilig jouw verhaal kwijt kan?" en door 98% positief gereageerd is op de vraag "Vind jij dat FNV Overheid met de [] afspraken moet maken over de bescherming van medewerkers die meldingen doen van integriteitsschendingen?" Uit deze antwoorden kan geen conclusie getrokken worden over de bekendheid van deze bestaande Commissie.

⁵ Kamerstukken II, 2019/20, 31066, nr. 552.

⁶ Kamerstukken II, 2019/20, 31066, nr. 588.

De leden van de D66-fractie vragen of de staatssecretaris deelt dat de thema's integriteit en het melden van misstanden en klokkenluiden niet enkel voor de Belastingdienst, maar voor alle ministeries en uitvoeringsorganisaties belangrijk zijn.

Antwoord

De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelatie is het eerste aanspreekpunt voor het beleid op het terrein van integriteit. Daar iedere Rijks-organisatie ook onder de reikwijdte van de Gedragscode Integriteit Rijk valt, is er een gemeenschappelijk kader voor integriteit. Ook voor het melden van vermoedens van misstanden bestaat een gemeenschappelijk kader in de cao Rijk 2020.

De leden van de D66-fractie vragen of het kabinet kan bevestigen dat alle acties, voornemens en toezeggingen in de brief van 31 oktober 2019 onverminderd gelden voor alle ministeries en uitvoeringsorganisaties van het Rijk. Zo niet, kan de staatssecretaris een uitputtende lijst geven welk ministerie en welke uitvoeringsorganisatie welke specifieke stappen of acties niet implementeren of achterblijven, en aangeven waarom dit het geval is? Kan het kabinet daarbij expliciet ingaan op ministeries en uitvoeringsorganisaties die het afgelopen jaar veelvuldig in het nieuws zijn geweest vanwege berichtgeving over onder andere het afluisteren van een klokkenluider⁷ en/of melder van misstanden en berichtgeving over ministeries en uitvoeringsorganisaties door wie klokkenluiders en/of melders van misstanden zijn bestempeld als niet-integer en onprofessioneel?⁸

Antwoord

Uw Kamer wordt over de voortgang van Rijksbrede acties separaat geïnformeerd door de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Ministeries en uitvoeringsorganisaties zijn zelf verantwoordelijk voor de invulling van hun integriteitsbeleid.

De leden van de D66-fractie vragen in hoeverre en op welke wijze de thema's integriteit en klokkenluiden per ministerie en uitvoeringsorganisatie makkelijk vindbaar voor medewerkers zijn. Op welke wijze wordt per ministerie en per uitvoeringsorganisatie aandacht besteed aan het creëren van een open en veilig klimaat? In hoeverre en op welke wijze hebben elk ministerie en uitvoeringsorganisaties afzonderlijk een plan van aanpak voor versterking van het gehele integriteitsstelsel, integriteitscoördinatoren, concrete integriteitsjaarplannen per directie, een actueel intern opleidings- en trainingsaanbod op het gebied van vaardigheden voor het bespreekbaar maken van signalen en mogelijke misstanden, een externe en permanente Commissie Integriteit en actuele interne personele regelgeving met de meest recente informatie over het melden van integriteitsschendingen en vermoedens van misstanden?

Antwoord:

Bij de Belastingdienst is een duidelijke en prominente 'landingspagina' over integriteit op het intranet, waar alle mogelijkheden om integriteitsschendingen en vermoedens van misstanden te melden goed vindbaar zijn.

Ik verwijs hierbij tevens naar de brief van de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties van 23 mei 2019.⁹ Ministeries en uitvoeringsorganisaties zijn zelf verantwoordelijk voor de invulling van hun integriteitsbeleid.

Alle ministeries en grote uitvoeringsorganisaties beschikken over integriteitsprofessionals (integriteitscoördinatoren en vertrouwenspersonen). Waar harmonisatie van integriteitsbeleid aan de orde is, wordt dat in het Interdepartementaal platform integriteitsmanagement (IPIM) besproken. Het rijksbeleid is onderwerp van overleg tussen uw Kamer en de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

De leden van de D66-fractie vragen de staatssecretaris om aan te geven welke concrete resultaten er sinds de brief van 11 november 2019¹⁰ zijn geboekt ten aanzien van de opvolging van de aanbevelingen van de ombudsman om het Huis voor Klokkenluiders beter te laten functioneren.

⁷ <https://www.nrc.nl/nieuws/2019/10/08/klokkenluider-ik-werd-afgeluisterd-toen-de-minister-mij-rehabiliteerde-a3975994>;

⁸ <https://www.rtlnieuws.nl/nieuws/artikel/4701791/nvwa-directie-klokkenluiders-zieke-dieren>;

⁹ Kamerstukken II, 2018/19, 28844, nr. 180.

¹⁰ Kamerstukken II, 2019/20, 33258, nr. 43.

Antwoord

De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties informeert uw Kamer op korte termijn met een aparte brief over de stand van zaken met betrekking tot de uitvoering van het advies van de heer Van Zutphen. Hierin wordt ook stil gestaan bij de stand van zaken van de punten uit het advies die aan het Huis voor klokkenluiders zijn gericht.

De leden van de D66-fractie vragen hoe de staatssecretaris borgt dat er voor alle ministeries en uitvoeringsorganisaties jaarlijks onafhankelijk en extern wordt gerapporteerd over de naleving van de Aanbeveling van het Comité van Ministers van de Raad van Europa inzake de bescherming van klokkenluiders.

Antwoord

Uw Kamer wordt over de voortgang van Rijksbrede acties separaat geïnformeerd door de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Ministeries en uitvoeringsorganisaties zijn zelf verantwoordelijk voor de invulling van hun integriteitsbeleid.

De leden van de D66-fractie vragen op welke wijze het kabinet verzekert dat, in aanvulling op de Belastingdienst, de bescherming van klokkenluiders voor alle ministeries en uitvoeringsorganisaties aangevuld wordt met bescherming ten aanzien van het publiek maken van vermoedens van misstanden. Deze leden vragen om uiterlijk in het tweede kwartaal van 2020 aan te geven welke ministeries en uitvoeringsorganisaties deze aanvulling nog niet hebben geïmplementeerd, en als dit het geval is, waarom deze ministeries en uitvoeringsorganisaties hierbij achterblijven.

Antwoord

De 'Richtlijn (EU) 2019/1937 van het Europees Parlement en de Raad van 23 oktober 2019 inzake de bescherming van personen die inbreuken op het Unierecht melden' (PbEU 2019, L 305), die voorziet in de bescherming van melders die vermoedens van misstanden publiek maken, dient uiterlijk op 17 december 2021 door alle lidstaten geïmplementeerd te zijn. Dit betekent dat deze principes, voor zover dat nog niet zo is, over twee jaar in de Nederlandse wetgeving geïmplementeerd moeten zijn.

Antwoorden op de vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de SP

De leden van de fractie van de SP hebben met bijzondere interesse kennisgenomen van de brief over de implementatie van de richtlijnen voor de bescherming van klokkenluiders. Hierover hebben zij nog enkele vragen en opmerkingen. De Belastingdienst kent een cultuur waarin misstanden niet op een veilige manier kunnen worden gemeld en waarin ook onvoldoende van fouten wordt geleerd. Fouten en misleiding door mensen aan de top worden niet voldoende aangepakt en klokkenluiders worden te vaak beschimpt en geïntimideerd. Daardoor blijven misstanden voortbestaan en worden burgers hiervan het slachtoffer, constateren de leden van de fractie van de SP. Deze leden zijn dan ook tevreden dat de staatssecretaris voornemens is om de Europese richtlijnen voor bescherming van klokkenluiders te implementeren. Zij zien echter ook dat deze dienst nog veel stappen te zetten heeft om tot een veilige en lerende organisatie te komen.

Deze leden vragen welke maatregelen de staatssecretaris nog meer gaat nemen om de verkeerde cultuur binnen de Belastingdienst te verbeteren.

Antwoord

Aan uw Kamer zijn de volgende toezeggingen gedaan om de cultuurverandering te intensiveren:¹¹

- Een extern onderzoek naar de huidige Cultuur van de Belastingdienst.
- Een externe klankbordgroep van gezaghebbende deskundigen die de Belastingdienst een spiegel zullen voorhouden gedurende de looptijd van het programma.
- Ontwikkelassessments voor ongeveer 1.500 leidinggevenden

Daarnaast zal ik het programma voor de zomer van 2020 herijken naar aanleiding van de uitkomsten van het externe onderzoek over de huidige cultuur van de Belastingdienst. Het

¹¹ Kamerstukken II, 2019/20, 31066, nr. 524.

programma zal aangevuld en aangepast worden met acties op basis van de adviezen en het aangedragen handelingsperspectief uit het externe onderzoek.

Deelt hij de opvatting van deze leden dat mensen aan de top van de organisatie die willens en wetens misstanden hebben laten bestaan niet de juiste personen zijn om een verandering in bestuurlijke cultuur te bewerkstelligen?

Antwoord

Zoals al eerder aangegeven, zijn er veel zaken niet goed gegaan. Om een verandering van de cultuur te bewerkstelligen is een stevig en niet vrijblijvend programma noodzakelijk waarbij het gedrag van de leidinggevende essentieel is. Leidinggevendenvullen immers een sleutelrol in de verandering. Zij hebben een voorbeeldfunctie, drukken als geen ander hun stempel op het gewenste gedrag en hebben een bepalende rol in het creëren van focus en verbinding. Daartoe is voor leidinggevendenvan een kader ontwikkeld met de vereiste leiderschapskwaliteiten die nodig zijn op de gewenste cultuur te realiseren. Ik verwacht van de managers van de Belastingdienst moreel leiderschap en rechtstatelijk handelen.

Door de wet- en regelgeving aan te vullen met bescherming ten aanzien van het publiek maken van vermoedens van een misstand, hebben melder de mogelijkheid om onder bepaalde voorwaarden publiekelijk naar buiten te treden, zo lezen de leden van de fractie van de SP. Onder andere als niet binnen de gestelde termijnen is gereageerd of niet adequaat wordt overgegaan tot handelen.

Deze leden vragen wat precies de voorwaarden zijn van deze 'adequate behandeling'. Loopt de melder alsnog een risico als hij of zij een andere inschatting heeft gemaakt van het 'adequaathandelen' dan de Belastingdienst? Hoe gaat de staatssecretaris erop toezien dat door de mogelijkheid om publiekelijk naar buiten te treden wordt voorkomen dat de melder juist niet meer wordt beschermd?

Antwoord

De beoordeling van de vraag of de behandeling op adequate wijze heeft plaatsgevonden ligt bij de melder. Dit kan betekenen dat de beoordeling daarvan kan afwijken van de behandelaar, maar wanneer de melder te goeder trouw vermoedens van een misstand heeft gemeld, mag deze hierdoor niet benadeeld worden. Het toegezegde kader is een uitbreiding van de bestaande kaders waarin reeds is neergelegd dat klokkenluiders bescherming hebben. Door de externe Commissie Integriteit Belastingdienst de taak te geven om jaarlijks onafhankelijk en extern te rapporteren over de naleving van dit kader, wordt er onafhankelijk op toegezien dat de beoogde extra bescherming ook daadwerkelijk geëffectueerd wordt.

De staatssecretaris stelt dat een melder een vermoeden van misstanden eerst intern zou moeten bespreken. Dit is mogelijk met de direct leidinggevende, een hogere leidinggevende, of met een vertrouwenspersoon. Deze personen hebben een verschillende mate van verantwoordelijkheid en mogelijk een betrokkenheid bij een misstand. De leden van de fractie van de SP vragen of deze volgorde (direct leidinggevende, een hogere leidinggevende en dan pas vertrouwenspersoon) leidend moet zijn voor een melder van een misstand.

Antwoord

De keuze van de wijze van melden en aan welke persoon of welke externe instantie de melder zijn/haar melding moet doen, is aan de melder en aan diens beoordeling van het vermoeden dat er mogelijk sprake is van een misstand.

De praktijk laat zien dat iemand voordat hij/zij overgaat tot melden, een vermoeden van een misstand meestal eerst intern bespreekt: met een collega, de direct leidinggevende, of anders met de hogere leidinggevende of met een vertrouwenspersoon. Wanneer het oordeel blijft dat het vermoeden serieus genoeg is om als misstand te melden, kan de melding gedaan worden bij de of bij het ministerie speciaal daarvoor ingestelde meldpunt. Desgewenst kan de vertrouwenspersoon namens de melder melding doen. De vertrouwenspersoon is verplicht om de naam van de melder vertrouwelijk te houden. De personen die bij de behandeling van de melding zijn betrokken werken op dezelfde vertrouwelijke manier, om te borgen dat de melder of klokkenluider niet benadeeld worden.

Er kan ook extern melding worden gedaan van een misstand bij de afdeling onderzoek van het Huis voor Klokkenluiders. Dit kan als naar de interne melding geen onderzoek wordt ingesteld of als de melder niet tevreden is met de bevindingen van het onderzoek, het oordeel over de bevindingen of de consequenties die daaraan worden verbonden. Melding bij het Huis voor de Klokkenluiders kan zo nodig ook rechtstreeks als het vanwege de omstandigheden rond de misstand niet redelijk is dat de melder een melding doet bij een leidinggevende of een vertrouwenspersoon.

Deelt de staatssecretaris de mening van deze leden dat het melden bij een vertrouwenspersoon de meeste veiligheid biedt, zeker binnen een organisatie waarin de verandering van de bestuurscultuur nog helemaal moet beginnen?

Antwoord

Een medewerker kan altijd een vertrouwenspersoon benaderen, met vragen over integriteit, met een dilemma, een signaal over een mogelijk integriteitsrisico of een -schending of een vermoeden van een misstand. De vertrouwenspersoon biedt in vertrouwelijkheid een luisterend oor, verstrekt informatie, geeft advies en verwijst eventueel door. De vertrouwenspersoon is onafhankelijk. Zorgvuldigheid en betrouwbaarheid vormen de basis van het functioneren van de vertrouwenspersoon. De vertrouwenspersoon kan informeren over de meldprocedure. De melder blijft zelf verantwoordelijk voor diens melding. Voor het melden van misstanden geldt een rijksbrede procedure, neergelegd in de cao Rijk 2020. Niet elke integriteitsschending is een misstand: het maatschappelijk belang moet in het geding zijn. Desgewenst kan de vertrouwenspersoon namens de medewerker de melding doen. De vertrouwenspersoon is verplicht om de naam van de medewerker vertrouwelijk te houden. Alhoewel de vertrouwelijkheid voorop staat, is de vertrouwelijkheid niet in alle gevallen volledig gegarandeerd. In bepaalde situaties geldt de plicht tot melden voor de vertrouwenspersoon, bijvoorbeeld bij signalen van mogelijke (ambt)misdrijven.

Hoe gaat de staatssecretaris erop toezien dat altijd een vertrouwenspersoon of andere onafhankelijk persoon aanwezig is om de melder aan te horen en volgens de regels te handelen?

Antwoord

Binnen de Belastingdienst kan erop worden toegezien dat er een integriteitsstelsel is met voldoende voorzieningen. Er zijn ca 60 vertrouwenspersonen aangewezen voor integriteit en/of ongewenste omgangsvormen. Deze vertrouwenspersonen zijn voor iedereen toegankelijk. Ook de contactgegevens van de vertrouwenspersonen van het kerndepartement van Financiën staan op de intranetsite van de Belastingdienst. Het staat medewerkers en ex-medewerkers vrij de vertrouwenspersoon van eigen keuze te benaderen, dus ook van buiten de eigen directie. Daarnaast is de externe Commissie Integriteit Belastingdienst voor iedereen toegankelijk.

De leden van de SP-fractie lezen in de reactie dat "ook melding kan worden gedaan van een vermoedelijke misstand bij de onafhankelijke Commissie Integriteit Belastingdienst, bij het Huis voor Klokkenluiders of bij een inspectie". Zij vragen de staatssecretaris toe te lichten of zij in de keuze om deze mogelijkheden te benoemen ná de interne mogelijkheden bij de Belastingdienst een volgorde van prioriteit moeten zien en of hij deze kan toelichten in het kader van de noodzaak om de gesloten cultuur bij de Belastingdienst te veranderen.

Antwoord

In de opsomming van de externe mogelijkheden zit geen volgorde van prioriteit. Wel geldt het Huis voor Klokkenluiders tevens als tweede instantie wanneer melders niet tevreden zijn over de afdoening van een melding die zij intern hebben gedaan en moet de melder een reden hebben om rechtstreeks naar het Huis voor Klokkenluiders te gaan.

Deze leden vragen de staatssecretaris met klem om de interne en externe mogelijkheden om misstanden te melden gelijkmatig onder de aandacht te brengen bij de medewerkers van de Belastingdienst.

Antwoord

Alle mogelijkheden om integriteitsschendingen en vermoedens van misstanden te melden zijn goed vindbaar op de speciale 'landingspagina' integriteit op de intranetsite van de Belastingdienst.

Leidinggevend hebben onder andere een verantwoordelijkheid om een werkomgeving te creëren waarin signalen van misstanden kunnen worden gemeld en zo nodig openbaar kunnen worden gemaakt. Zij zijn zelf ook verantwoordelijk om te handelen naar deze principes. De leden van de fractie van de SP vragen zich af hoe hierop wordt toegezien.

Antwoord

Leidinggevend moeten zich hier voortdurend van hun voorbeeldrol bewust zijn, laten zien dat integriteit belangrijk is en zich in het onderwerp verdiepen. Op grond hiervan wordt al bij het inwerkprogramma veel aandacht aan integriteit besteed. Daarnaast is er een breed opleidings- en trainingsaanbod speciaal voor managers over integriteit en is integriteit een standaard onderwerp in het personeelsgesprek. Aanvullend zijn, naar aanleiding van de recent doorgevoerde reorganisatie bij de Belastingdienst, vier maatregelen voorgesteld omtrent de rol van de leidinggevende om het integriteitsstelsel bij de Belastingdienst verder te versterken.

Wat zijn de sancties voor een niet integere omgang door de leidinggevend met klokkenluiders?

Antwoord

Als er sprake is van een integriteitsschending wordt gehandeld conform de Gedragscode Integriteit Rijk en de cao Rijk. Als de regels met betrekking tot integriteit overtreden worden, kan dit worden beschouwd als in strijd met de norm van goed ambtenaarschap. Voordat tot het opleggen van een sanctie wordt overgegaan, vindt zorgvuldig onderzoek plaats. De feiten moeten op duidelijke wijze worden vastgesteld en er moet rekening worden gehouden met relevante omstandigheden. Daarbij moet sprake zijn van hoor en wederhoor, en zorgvuldige verslaglegging. Bij signalen van een vermoeden van een ambtsmisdrijf is aangifte verplicht.

De leden van de SP-fractie zouden graag willen weten hoeveel mensen bij de Belastingdienst afgelopen jaar strafontslag kregen vanwege ernstig plichtsverzuim. Welke casuïstiek ligt daaraan ten grondslag?

Antwoord

Er is in 2019 aan 35 personen strafontslag verleend. Van dit aantal is er aan 27 personen onvoorwaardelijk strafontslag opgelegd. Verder is er aan 8 personen hetzij voorwaardelijk (7 keer) hetzij tenuitvoerlegging van strafontslag (3 keer) opgelegd, van wie aan twee medewerkers zowel een voorwaardelijke als een tenuitvoerlegging van dat voorwaardelijk strafontslag is opgelegd. De casuïstiek die eraan ten grondslag ligt is ongepaste gedragingen in de privésfeer, misbruik van bedrijfsmiddelen dan wel overtreding van interne regels, ongeoorloofd omgaan met informatie en misbruik van positie.

Kan de staatssecretaris garanderen dat aanleiding tot strafontslag niet kritiek op de leiding of het aanpakken van sociale onveiligheid kan zijn?

Antwoord

Kritiek op een leidinggevende of het aanpakken van sociale onveiligheid is geen reden voor strafontslag.

De leden van de SP-fractie zouden graag willen weten hoe er met leidinggevend wordt omgegaan die aantoonbare situaties van sociale onveiligheid of overtredingen van de wet niet corrigeren of aanpakken. Zijn er in de afgelopen periode ook leidinggevend met strafontslag gestuurd, of waren het enkel medewerkers van de dienst?

Antwoord

Wanneer leidinggevend interne regels overtreden wordt met hen op dezelfde wijze omgegaan als met andere medewerkers.

In het jaar 2019 is aan 2 leidinggevend strafontslag verleend.

> Retouradres Postbus 20201 2500 EE Den Haag

De Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500EA Den Haag

**Directoraat-Generaal
Belastingdienst**

Korte Voorhout 7
2511 CW Den Haag
Postbus 20201
2500 EE Den Haag
www.rijksoverheid.nl

Inlichtingen
www.minfin.nl

Ons kenmerk
2020-0000029412

Uw brief (kenmerk)

Datum 7 februari 2020
Betreft Uitbreiding opdracht Adviescommissie uitvoering
toeslagen en datum publicatie

Geachte voorzitter,

Het eindrapport van de Adviescommissie Uitvoering Toeslagen (AUT) zou volgens de meest recente informatie die met uw Kamer is gedeeld in de eerste helft van februari gepubliceerd worden. In dit rapport gaat de AUT in op de wijze van behandeling bij mogelijk andere CAF-zaken of gevallen waarin ook een passende oplossing geboden is. Ik begrijp dat dit rapport voor ouders die menen op vergelijkbare wijze te zijn behandeld een belangrijk moment is. Het heeft immers prioriteit dat recht wordt gedaan aan alle ouders die te maken hebben gehad met de institutionele vooringenomenheid die de AUT in haar tussenrapportage heeft geconstateerd. Zoals mijn ambtsvoorganger ook aan uw Kamer heeft toegezegd, zullen ouders die op vergelijkbare wijze zijn behandeld als de ouders in de CAF 11-zaak op een vergelijkbare wijze worden gecompenseerd.¹

Inmiddels is uit meldingen van ouders via het speciale telefoonnummer bij Toeslagen, gesprekken met de ouders op politiek en ambtelijk niveau en meldingen die binnen zijn gekomen via het zwartboek van de SP, de Bond van Belastingbetalers en BOiNK, gebleken dat meer ouders zich gedupeerd voelen dan ouders die onderdeel uitmaken van de CAF-brede groep. Ik vind het van groot belang ook deze ouders te betrekken in mijn huidige acties om de situatie van gedupeerde ouders op te lossen. Juist omdat ik me ervan bewust ben dat veel ouders al een tijd in onzekerheid leven, vind ik het belangrijk dat het advies van de commissie over zoveel mogelijk van hen gaat.

De AUT heeft aan mij laten weten dat ook zij tijdens haar werkzaamheden heeft geconstateerd dat er meer ouders zijn die buiten fraudeonderzoeken vallen maar zich wel gedupeerd voelen. De AUT wil, ondanks dat dit geen onderdeel is van de oorspronkelijke opdracht, ook aandacht aan deze ouders besteden in haar eindrapport. Dit zou wel betekenen dat de AUT enkele weken extra nodig heeft en het rapport begin maart zal publiceren.

Juist vanwege de urgentie die ik voel om recht te doen aan de ouders die ook op vergelijkbare wijze zijn behandeld als de ouders in de CAF 11-zaak, wil ik een

¹ Kamerstukken II, 2019–2020, Handelingen, nr. 32, item 6.

breder verantwoordelijkheid nemen voor alle ouders die zich gedupeerd voelen. Om die reden heb ik de AUT laten weten het op prijs te stellen dat zij haar taak uitbreidt en dat zij ook aandacht besteedt aan de groep ouders die geen onderdeel uitmaken van de CAF-brede groep, maar die zich wel gedupeerd voelen. Ook kan ik via die weg de betrokken ouders zo snel mogelijk een beeld geven, zonder eerst nog een nieuw onderzoek te hoeven starten waarop ook uw Kamer in debat van 21 januari jl. heeft aangedrongen.

**Directoraat-Generaal
Belastingdienst**

Ons kenmerk
2020-0000029412

Ik wil tot slot benadrukken dat opvolging van de aanbevelingen en conclusies van de AUT na publicatie van het eindrapport mijn hoogste prioriteit heeft.

Ik vertrouw erop uw Kamer hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,

De staatssecretaris van Financiën – Toeslagen en Douane

Alexandra C. Van Huffelen